

HAJERMEGYEI NAJAD

Előzetesi árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4-50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

FELTÉRŐS

Égyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A béke korszakát már most kell megalapoznunk.

Amíg vitéz hadaink halált megvető bátorsággal küzdenek az egész világot lángborító ellenség ellen, s vérük, életük árán egyengetik a jobb jövő ösvényeit számunkra; illő és szükséges, hogy mi is készüljünk a százezrek sirján és a tengerszéli vér árán megalapozandó jobb jövő sikeres felépítésére.

Gondoljunk már most arra, hogy azok a százezrek, akiket a társadalmon ma még csak gyér számban lát a maga körében, mert óriási többségük a városokban létesített kórházakban keresi gyógyulását, — néhány hónap elmúltával ott kopogtatnak családai tűzhelyük ajtaján, részben vagy egészben munka és keresetképtelen állapotban.

Igaz, hogy az államkormányzat, úgy, miként már most is teszi, a jövőben is fog gondoskodni aziránt, hogy a házáért vívott harcokban rokkantakká vált vitézeink az állampénztárból, is segítsenek, csak hogy a még megkétszerezett államségély sem lesz képes rokkant vitézeink megfelelő ellátását biztosítani. A társadalomra fog tehát háramlani az a kötelességtöbblet, amelyre az állampénztár képtelen, de a melynek lerovását rokkantjaink joggal elvárhatják attól a társadalomtól, amelynek számára testi épességük feláldozása árán a tartós béke áldásait kivívták.

Ennek a kötelességtöbbletnek lelkiismeretes és hazafias készséggel való lerovásától fog függni az égő sebekek gyors és eredményes beheglesztése, melyeket az iszonyatos háboru azoknak szívén jett, akik szerteiket vagy soha, vagy csak nyomorék állapotban láthatják viszont.

A háboru által okozott fájdalom töviseinek az abban résztvevő hadiak és hozzátar-

tozók szívéből való gyors eltávolításától, fog függni a jövő béke korszakának minden áldása.

Látniok és érezniok kell azoknak, akik a honvédelemnek rettenetes harcaiból, akár részben, akár egészben nyomorítva hazatértek, hogy a társadalom, amelybe visszatértek, mély és igaz hálával van irányukban azért, mert a há-

boru irtozatos szenvedéseit vétezől eltűrték és a győzelmes békét megteremtették.

Erre a hazafiasan halás s a szenvedéseket és veszteségeket feledtetni hivatott kötelességre, tehát már most kell előkészíteni és tanítani az otthon, békében élő városf és községi társadalmakat, mert az emberek hamar feledik a velük tett jókat.

A világ háború.

Breszt-Litovszk vára.

Breszt-Litovszk erős vára, amely már szintén a miénk, röviddel ezelőtt még Novogorodszkkel, Varsóval és Ivangoroddal együtt azt a hatalmas orosz várcsoportot alkotta, amelyet a Visztula és a Lengyel-Bug között építettek az orosz birodalom nyugati határainak védelmére. Ha végigtekintünk a már nagy részben a szövetségek hatalmában lévő orosz várakon, látjuk, hogy ezeket csoportosan és Oroszország poliikai határaitól eléggé messzire, befelé telepítették oly helyeken, ahol a természet is segítőkészen nyújt a védőknek. Az orosz várak rendszere elitt a franciaországiaktól, amennyiben az orosz várakat csoportosan építették föl, míg a francia várakat a határok mentén több egymás mögötti vonalon telepítették.

Az orosz várcsoportok közül a legnagyobb és a legfontosabb volt az orosz várnégyszög, amely Ivangorod bevételével elsőrendű erősségekből állott. Főadata az volt, hogy biztosítsa az orosz seregek fölvonulását a Németország ellen viselendő háboruban. Minthogy tartalékát, vagy mentővárat alkotta e négyszögnek Breszt-Litovszk, amely azonban még a Visztula vonalának megerősített hadtáplálomaként is tekinthető, minthogy kiinduló pontja a Bialisztokba, Vilnába, Pétervárra, Moszkvába, Gomelbe és Kievbbe vivő vasutaknak. De innen ágaznak a birodalom nyugati határai mentén épített várakhoz vivő összes utak is. Minthogy így a nyugat és a kelet között az összekötő kapcsolatot is alkotja a vár, a legfontosabb pontja a várnégyszögnek.

Az olasz harctér.

Az olasz harctéren szinte sablon-szerűen folynak az események. Az olaszok nap-nap után támadnak és mi nap-nap után vérsen verjük vissza támadásaikat. Rettenetes, hogy milyen veszteségeket szenvedtek az olaszok a tiroli határon. Az Isonzó völgyében sem voltak ekkora veszteségeik és az olasz sajtó, — amely úgy látszik, sejtetni kezdi a valót! — nem hisz már Cadorna dadogásának, az időjárásai jelentéseknek, hanem kimondja, hogy takarékoskodni kell az ember anyaggal és ha már nem takarékoskodhatnak a tiroli határon, hát nem szabad egyetlen-egy olasz katonát sem feláldozni a Dardanellákban!

Újabb események.

A szövetségesek az ellenséget a Lesna folyó mögé és a Breszt-Litovszktól délkeletre elterülő erdő- és mocsár-övezetben visszaszorították és az ellenséget Koveltől északra üldöző lovaságunk Rucinál és Vyzvánál orosz hátrvédeket ugrott szét.

Bereszovka-szakasz.

Olita előtt csapataink az ellenség előállításához közelednek. Sejnny és a Nyemen mellett levő Merc között az ellenséget visszavertük. Az Augusztovtól keletre elterülő erdőben Eichhorn vezérezredes hadseregének részei szintén előrenyomulnak kelet felé. Tovább délre a Bereszovka szakaszért harcolunk.

A Doberdói-szakaszon.

A Doberdói-szakaszon az olaszok tegnap délben új támadást intéztek a Monte dei sei Busi ellen. Mint mindig, ezuttal is visszavertük őket.

A görzi hídfó előtt csend uralkodott.

Kisiparosok a hadseregszállításokban.

Sok panaszos beadvány, felterjesztés, tanácskozás, keserűségtől izzó gyűlések, a szervezetlenség és széthuzás szomorú tanulságai jellemzik a magyar, főként a vidéki kisiparosság törekvéseit a hadseregszállításokban való részvétel iránt. A hadügyi kormány a háboru első hónapjaiban ugyszólván csak kizárólag lábbeli és szíjgyártócékkek készítését bízta kezmmiparosainkra, ezt is kiváltképpen a kereskedelmi miniszter által kívánt kisipari szociális programm inaugurálásaként.

Nem beszélünk itt másod és harmad alvállalkozók által éhbéren készített munkáról, de elmondhatjuk, hogy néhány kiirt nagyobb bakkancsszállítástól eltekintve, ahol az ajánlatok nagy része, sok esetben a szállított áru sem volt elfogadható, a magyar kisiparos csaknem teljesen távol maradt a katonai szállításoktól.

A átvételi nehézségek, kellő szervezés, anyag és tőke, főleg megfelelő gépek, utóbb a szükséges munkakész hiánya folytán itthon maradt kisiparosaink, akiket nem rendeltek be hadimunkára sem, azt a kínálkozó, kevés szállítási alkalmat sem voltak képesek kihasználni s míg a nagytőke, a pénzintézetek, nagykereskedők és nagyipari vállalatok nagy része gyorsan alkalmazkodni tudott a háborus gazdasági élet nyújtotta kereseti alkalmakhoz, a kisiparosok legjobb esetben gyűléseztek, memorandumot készítettek, de szállítani nem tudtak. Kutatni, hogy kit terhel itt a mulasztás, rekriminálni, nem a mai idők feladata. Bizonyos azonban, hogy nagyrészt kisiparunk általatlan viszonyainak tudható a hadseregszállításoktól való elmaradás.

Ma'azóban már, ha a háboru második évében is, de örvendetes változásról számolhatunk be éppen azon a téren, melyen a legtöbb volt az elkeseredés, a szabóiparban. A közelmúltban olvastuk, hogy amig az osztrák szabóiparosok milliókra menő értékű egyenruhákat tudtak pompás szervezeteik segítségével szállítani, addig nálunk nyereszkesedésre alapított magánvállalatok közvetítésével bonyolították le az aránylag csekély mennyiségű kivevő egyenruha garnitúra szállítást. Kitűnt az összehasonlításokból, hogy az

osztrák szabóiparosok 45—77 százalékkal nagyobb munkadíjakat kaptak, nálunk pedig az iparosok legnagyobb része hajlandó sem volt az aránytalanul csekélyebb díjazási egyenruha munkákat elvállalni.

Amint említettük, ma már sok panas és felterjesztés meg hozta az eredményét és a hadügyi kormány hat és félmillió korona munkabérértékű megrendelést adott ki közvetlenül a magyar szabó kisiparosságának. A kereskedelmi miniszter 650.000 darab zubbony, 650.000 darab nadrág, 200.000 darab gyalgassági köppeny és 200.000 darab ujjasköppenybélés előállításához szükséges szövetet adott.

Az iparosok tehát megkapták a szövetet és a gombokat a katonai ruhatártól s az elkészítésért ugyanazokat a teljes összegű díjakat kapják, melyeket a hadügyi kincstár az osztrák iparosoknak eddig fizetett. A szállítási fuvar katonai fuvar szerint fogják számítani s egy köppenyért 778, egy zubbonyért 358, egy térdnadrágért zsinór nélkül 384, egy ujjas belésért 200 fillért fognak fizetni.

A paritás tehát itt is sikertült már elérnünk s most a magyar kisiparnak erőpróbat kell lennie, melynek sikeres volta nemcsak ezen örvendetes szállítási alkalom eredményes kihasználását, hanem jövőbeli hadserégszállítási megalapozását is fogja jelenteni.

Hol őrzik az oroszok a magyar foglyokat?

Sok szép derék magyar fiu szenved orosz-fogságban. A levelezés, a foglyoknak való pénz- és csomagküldés igen nehézkes. A foglyok legtöbbje azon panaszkodik, hogy nem kap hazulról levelet s nem kapja meg a neki küldött küldeményt.

Mint hogy a helytelen címzés igen sokszor oka ennek, hogy a foglyok nem kapják meg a nekik szülő küldeményeket,

összeállítottuk azoknak az orosz városoknak a névsorát, hol foglyotáborok vannak. Azért is fontosnak tartjuk ezt az összeállítást, mert a legtöbb hadifogoly nem is jól írja, nem orosz helyírás szerint azt a helyet, ahol őrzik.

A nevezetesebb orosz foglyotáborok a következők:

Ázsában a következő helyeken van foglyotábor:

Akmolinszki kormányzóság: Akmolinszk, Issil kul, Omszk.

Transzkáspiai kormányzóság: Alexandrovsk-Fori, Asabad Dzicsak, Kaacska, Karakaila, Krosznovodszk, Merv, Serecs-Turkeszfán, Csikisjár.

Jenissejszki kormányzóság: Acsi-szk, K-n-zsk, Krasznójarszk, Novo-Csernozrov.

Turkesztáni kormányzóság: Aulie-Ata, Kasalinszk, Szamarkand, Taszent.

Tomszki kormányzóság: Barneul, Büszk, Bogotolszkaja, Bolotnaja, Dubrovnaja, Kargat, Marjinszk, Nikolajevszk, Novonikolajevszk, Szpasz-

koje, Szuszlova, Tamarszkaja, Tomszk.

Transzbajkáliai kormányzóság: Bersovka, Divisionnaja, Nersinszk, Pecsanka, Trjetenszk, Csita.

Priaméri kormányzóság: Blagovjetszenszk.

Ussuriji kormányzóság: Csabarovszk, Krasznaja-Rjecska, Szkolovo, Szpanszk, Szpaszkoje, Wladivosztk.

Szamarandik kormányzóság: Csocseni, Kotta-Kurgan, O, Ura-Tjube.

Tobolszki kormányzóság: Dragunszkaja, Isim, Jlutovovszk, Kanonszk, Kurgan, Laszki Dragutsk, Mar gi, Naszvajevszkaja, Novoszezsij, Novozoiszka, Pazotovksje-Szjele, Szoszovszka, Tara, Tjumen.

Irkutszki kormányzóság: Irkusk, Nizsnaja Udizsk.

Syr-Darjai kormányzóság: Namangan, Perovszk, Szarkenes.

Semipalatinszki kormányzóság: Pavlodar, Semipalatinszk, Szergejes, Usz hamie-vn-govszje.

Vladivosztkoi kormányzóság: Raszdonoje.

Ferganaz kormányzóság: Szkolobelow.

Bucharai kormányzóság: Cordzsep.

Urali kormányzóság: Uralszk.

Európában a következő helyeken van foglyotábor:

Szibirszki kormányzóság: Al ty, Iszalki, Novo-Rocsajinyi, Prouvinszinsk, Szibirszk, Siszran, Sztavropol.

Woronesi kormányzóság: Alexieva, Birjusz Bogucsar, Liszki, Vajuki, Vorones Zadonszk.

Jekaterinoszlávi kormányzóság: Alecsvszkoje.

Vjaltai kormányzóság: Arbaszjele, Burmakino, Glaszov, Jaranszk, Jeba-Buga Kotelnics, Sekina, Orlov, Szesztakov, Szuna, Vjatka, Worovka.

Astrachani kormányzóság: Astrachan, Krasznai, Jar, Csogán, Csefnij-Jar.

Szavatoi kormányzóság: Atkarszk, Balasov, Oriov-Gaj, Rovnoje, Szaratov, Szerdobszk, Varviny.

Nizgorodi kormányzóság: Blachna, Bogorodszk, Ivanov, Bor, Lukrijanov, Nizsnij-Novgorod, Porszinko, Szergeacs.

Orenburgi kormányzóság: Belolovo, Ivanovszkoje-Szjele, Mjzenovje, elvor, Orenburg, Tasly, Tamaszovo, Troicszk, Cseljabinszk.

Kijevi kormányzóság: Bérdicejev Kijev.

Jekaterinoszlávi kormányzóság: Jekaterinoszláv, Konstantinovka.

Oreli kormányzóság: Jelez, Orel.

Cseronoi kormányzóság: Jeliszna veitrad.

Kaluzsai kormányzóság: Faluga.

Kazani kormányzóság: Kazan, Mamadies, Szivjesze, Csekbokszoj, Csiztorol.

Szomori kormányzóság: Kuszanov.

Besszarábiai kormányzóság: Kurilovka.

Kurszki kormányzóság: Bejgorod, Koroca, Kurszk, Obojan.

Kosztromai kormányzóság: Bui, Kinesma, Kosztroma, Kraszjutov, Molviny, Nerechtsa, Szolagals, Vornavi, Zacsilskozkoj, Zolotonata.

Szomorai kormányzóság: Busulak, Gracseva, Lskirca, Pokrovszk, Szomora, Sztovenova, Wetlugov.

TÁRCA.

Kik gazdagodtak meg a háboruban.

Magyarországon a háboru alatt egészen új társadalmi osztály alakult. A hadserégszállítók osztálya. Nemcsak olyanok tartoznak ebbe, akik a békeben is szállítottak a hadsergeknek, akik akkor is gazdag és ugynevezett elismert cégek voltak. Ezekből nem is telnek ki egy osztály, egy padba elérnek ezek, olyan kevesen vannak. Az új osztályba olyanok is beiratkoztak, akik régen egészen rossz tanulói voltak a pénzszerzésnek. Apró kis ügyvédek, törpe ügynökök és kishivatalnokok lettek most a hadserégszállítók, közvetítők, kijárók, gyárosok. És ennek csak örülni kell. Ha tisztességesen, becsületesen és úgy akartak meggazdagodni, hogy ne ártsanak vele senkinek, akkor nem lehet kifogásolni azt a jószándékukat, hogy keressenek. Aki nem akarták ezt a mesterséget becsülettel üzni, azok már ugyis ki vannak zárva az osztályból és be vannak zárva egész más osztályokba.

A hadviselés érdekeinek szempontjából pedig egyenesen fontos, hogy a kereskedővilágnak legszé-

sebb rétegei legyenek képviselve a szállítókban. Csak így lehet a hadserge rendkívüli igényeit pontosan kielégíteni. A nagy keresetben vezetnek a nagy bankok és vállalatok. Első sorban a posztógyárak: a kereskedelmi bank érdekkörébe tartozó zsolnai, besztercebányai, rajeci posztógyárak, ezeknekivel a rózsashegyi főnyergár, a nemzeti egyesült textilművek, (ennél az utóbbinál már egy kis baj történt és az igazgatója, Riemer Gyula most vizsgálati fogságban van), az egyesült wernstadti és győri textilipar r. t., amely a Magyar Bank alapítása. A jutakartel is sokat köszönhet a háborúnak. Tagjai óriási összeget kerestek, így első sorban az osztrák jutafutónő és szövőgyár. A jutakartelnek valóságos szerencséje a háboru, mert annakelőtte nem valami jól állt, most pedig a legjobb mérlegeket készíti.

A vas- és gépipar szakmáját is nagyon fellelendítette a háboru. A Ganz-Danubius, a Schlick-Nicholson, a Fegyver- és Gépgyár r. t., a Siemens és Schucker, a Magyar-belga fémipar, az államvasutak gépgyára kerestek legtöbbet. De nagy hasznát látja a háborúnak az a sok kis műhely és apró vállalat amely a háboru előtt a legnagyobb bajokkal küzdött és most egytől-egyik fellelűdött. Így például nagyon jó eredményt mu-

tat fel a bécsi fém- és rezárgyár r. t., amelyik a háboru előtt-nem dolgozott kielégítő hozsonnal, s nagy részben okozója volt az Ullmann bank bukásának. Óriási üzemet fejtenek ki a Rumamurányi-Salgó árnyai és az Osztrák-Magyar Államvasutak telepei. Itt látni leginkább, hogy milyen nagyszerűen organizáltak nálunk a háborus ipart és milyen jól megcsináltak nálunk azt, amit Anglia ellefejtett megcsinálni és amiért most hordja a keresztet. Hozzájárult ehhez az erőteljes üzemhez a szénbányák termelése, amely nagyban túlhaladja a normális idők eredményét. Az 1914. évi üzletéről szóló jelentésekből láthatni lehet, hogy mennyire feliendültek ezek az 1915-ös mérlegekből, amelyekben a nyereségek már legnagyobbrészt realizálva lesznek.

A magáncégek közül elsősorban Weisz Manfréd óriási üzemet kell megemlíteni. Gyárjai százmillió befelettel dolgoznak és sok milliós nyereségét megállapítani most még nem is lehet. Az úpesti Wolfnerék 1 napi jövődélmét 5000 koronára becsülik. De vannak kisebb cipőgyárak, amelyek a háborúnak köszönhetnek egész létezésüket. Így a Hungaria Cipőgyár. Nagyváradon nagy összegeket kerestt és talán már el is felejtette, hogy valamikor Moskovits előzte meg, aki tönkrement. Vannak

petsze-bakancsszállítók, akik nem nagyon válogattak az eszközökben és Kriszhaber ur tiz társával együtt most a kassai börtönben gondolkodik a papírostalp gyártásának előnyeire. Kriszhaber társai közt olyanok is vannak, akik alig kerestek valamit. 50 és 100 koronás hasznokért várják a büntetéseket. Nem feledkezhetünk meg a Pollák testvérekről sefn, akik másfél-milliós zsebvégvált haszon után kerültek a katonai börtönökbe.

A jól keresők közé kell sorozni azokat a bankokat is, amelyek szállítási közvetítéssel foglalkoznak. Ilyen első sorban a Hungaria Bank, amelynek külön szállítási osztályai vannak. A Magyar Földbőröl Szövetkeze, amely most szállít a hadsergeknek, a Magyar Bank, amely bekecsket és bakancsokat szállított. A Hitelbank, amely szintén tevékeny részt vesz a hadserge ellátásában. A szesgyárak is sokat kerestek, míg a kormány nem limitálta hasznukat. Most persze panaszkodik a szeszkartel. Az egyenruha szállítók természetesen szintén meggazdagodtak. Rosenthal H. utódai, Tiller, Blum sokat köszönhetnek a háborúnak.

A legérdekesebb azonban, hogy nagyszerű üzleteket csinálnak az ékszerészek és mulatóhelyek.

SOVEGJARTO vászonaruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

színes zephyjrek, karton, schiffon és damasztból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak.

Charközi kormányzóságban: Char-
kov, Szlowjanoszerbszk, Varvaro-
polje.

Mohilev kormányzóságban: Gome-
mel.

Perm kormányzóságban: Irbit,
Jekoteriburg, Perm.

Wladimir kormányzóságban: Iva-
novó Vozuzszenszk, Jisres-Poloszkij,
Kovrov, Melink, Murom, Pereszlav,
Zaleszkij, Pokrov, Suja, Szuzdal,
Vjatka.

Rjásani kormányzóságban: Je-
gorjevsk, Raneburg, Rjászan.

Jaroslavi kormányzóságban: Ljubin,
Uglics.

Minszki kormányzóságban: Minszk,
Pewvai kormányzóságban: Moh-
sanyi, Pewze, Szoronszk, Csempar.
Doumelléki kormányzóságban: No-
voroszijszk, Rosztov.

Tulai kormányzóságban: Odojev,
Venev.

Pollavai kormányzóságban: Pe-
rejszlav, Peresztropnoje, Poltava.

Tambovi kormányzóságban: Szt,
Tampov.

Vologdai kormányzóságban: Szol-
vicseszijszk, Vologda.

Ufai kormányzóságban: Ufa.

Moszkvai kormányzóságban: Ug-
ricskoja.

Udveri kormányzóságban: Visnij-
Wolozsev.

A vármegye közegészsége.

A halálzási arány. a vármegye-
ben 1000 lélek után 20 volt. Kipuhatható beteg 5010 volt az öt járás területén, vagyis az összes lakosság 2,3%, a még pa-
dig 7 éven alul 2103 és 7 éven felül 2907. A községek 1113 gyermeket gondoztak, kiknek ellátása és felügyelete megfelelt az előírásoknak. A közegészségügyi állapot, ámbár a nyári hónapok bélihurujja és emésztési zavarai híven jelentkeztek, kedvező volt, fertőző bántalmak is csupán szórányosan mutatkoztak, kanyaró 7 községben 52 esettel és 9 halálzással, vörheny 7 községben 22 esettel és 2 halálzással, hasi hagymáz 10 községben 23 esettel és 4 halálzással, roncsló tőrokló 3 községben 3 esettel, agygerincagyó 1 községben 1 esettel, bárányhimlő 1 községben 2 esettel fordult elő. A közigazgatási bizottság utolsó ülése óta egy kolera eset volt a vármegye területén. Julius 27-én a Káloz községhez tartozó Hatvan pusztán Bobyri Iván, 20 éves 967 számú orosz hadifogoly betegedett meg erősen kolera gyanús tünetekkel és pár óra alatt meghalt. A kolerát a bakteriologus vizsgálat megerősítette.

Ez a koleraeset behurcoltnak tekintendő. Ujabb megbetegedéseknek utját zárta a szigorú fertőtlenítési és a rendeltetési eljárás. Koleragyanús megbetegedések miatt még két községhez tartozó pusztán kellett az előzetes intézkedéseket foganatosítani. Julius 21-én az Adony-szabolcsoshoz tartozó Alsócsikola pusztán az ott levő 200 orosz fogoly közül Zepeta Schvila nevű 35 éves koleragyanús tünetek közt megbetegedett, de meggyógyult. Az eset a bakteriologus vizsgálat szerint nem volt kolera, a klasszikus tünetek is ellen látszóttak szólan,

mégis szükségessé vált a végleges eldöntésig a zár alá helyezés, mert 200 munkás dolgozott együtt. Hasonló eljárás volt szükséges Szászhalompattához tartozó Franciska majorban, ahol július 22-én Moise Jemo 42 éves és Kosinyon Michel 23 éves orosz foglyok egyszerre betegedtek meg enyhébb kolérikus tünetekkel.

H I R E K

Aranymisés pap. Megható ünnepe volt Sukoró községnek, a község plebánosa Janky Ede, nyugalmazott esperes tartotta aranymiséjét, aki már ötven éve működik az Ur szőlőjében. Csendsen ünnepelte a nagy napot, de annál bensőségebb volt, annál nagyobb hatással volt a község híveire.

Janky Ede 1843-ban született Csákváron, középiskolai Budapestben végezte a piaristák főgimnáziumában. Az érettségit, már mint papnövendék a székhérvári cisztercita főgimnáziumban tette le. 1865-ben az egyházmegye papjává szentelték s mint segédlelkész Vajtán, Ráckevén, Zsámbékon, Valón és Székesfehérvárott működött. 1877-ben Isztimer község plebánosává nevezték ki, ahol 35 évig végezte a nehéz felkötésű munkát. Huszonnégy évig volt a székesfehérvári felső egyházkerület esperese és kerületi tanfelügyelője. 1910-ben Sukoróra ment plebánosnak.

A jubiléus papot számosan keresték fel jókívánataikkal.

— Egyházmegyei hírek. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök a csákvári kerület esperesévé *Fritzenschaft* János vértessoglári plebánost nevezte ki. A bicskei-kerület esperese pedig *Herbst* József perbáli plebános c. kanonok lett. A székesfehérvári felső esperesi kerületnek egyházi tanfelügyelőjének a megyéspüspök *Tomán* Antal csóri plebánost nevezte ki.

— A törvényhatóságok hódoló küldöttsége. Mint ismeretes, a magyar törvényhatóságok hódoló küldöttsége szeptember hó 2-án megy a királyhoz. A város képviselőjében dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök, dr. Sára Gyula polgármester, Reé István nyugalmazott főkapitány és Námessy János gazdasági tanácsos fognak megjelenni. A vármegye részéről pedig gróf Ciráky Antal, gróf Zichy János, gróf Széchenyi Viktor főispán, Sárközi Aurél nyug. főispán és Szücs Jenő alispán fognak részt venni a küldöttségben.

— Hindenburg-katonák a faszoborra. A harcúterén küzdő 69-es Hindenburg-erzred hősielkü katonái tegnap 1200 koronát küldtek gróf *Széchenyi* Viktor főispánhoz a székesfehérvári faszobor egy pikkelyének megváltása címén.

— Kinevezés. A cs. és kir. 69-ik végelrendel. ns. *Angyalossy* Árpád főhadnagy a m. kir. 17-ik honvédelmi végelrendel. beosztva századosná nevezett ki.

— Érettségi vizsgálat a főreáliskolában. A helybeli állami főreáliskolában a javító érettségi vizsgálat, valamint a pótló érettséginek szóbeli részét szeptember 11-én tartják. Az írásbeliek szeptember hó 4., 6. és 7-ik napjain lesznek.

— Adomány. Lederer, a Nádor-kávéház főpincére egy el nem fogadott kártyajáték után 240 koronát küldött szerkesztőségünkbe a rokkant katonák javára. Az összeget rendintései helyére juttattjuk.

— Szt. mise. F. hó 29-én (vasárnap) reggel 8 órakor a maroshegyi kápolnában szt. mise lesz.

— Ülések a vármegyén. A vármegyei kerületi bizottsága folyó hó 30-án d. e. 10 órakor, az árvaházi bizottság pedig ugyanazon a napon d. e. fel 10 órakor ülést fog tartani a szokásos ügyek megtárgyalására.

— Iskolai hírek. Az állami főreáliskola igazgatósága a következők közül az iskolázható közönséggel: A javítóvizsgálat augusztus 30. és 31. napjain tartjuk az intézet ideiglenes épületében, a bogár utcai régi árvaházban. Augusztus 31-én kezdjük meg a magán és felvételi vizsgákat is. A beírások szeptember 1., 2. és 3. napjain lesznek. A folyvendő tanuló, közül a helybelieknek elsősegély adunk s az első napon csakis idevaló szülők gyermekeit írjuk be az I. osztályba ezek közül is csupán a jó előmenetűeket és kifogástalan viseletűeket. Gyöngébbanyag és 11 évesnél idősebb fiúk számára ebben az osztályban nincs hely. Ismétlő tanulókat az alsóbb osztályokba szintén csak akkor fogadjunk be, ha a haladók beírása után még hely marad. A fölvetel díja 18 korona, eüöl fölmentés nincs. Az évi tandíj 48 korona. Szeptember 5-én lesz a Veni sancte, 6-án pedig megkezdődnek az előadások.

— Meghívó. A Szent Donát temetkezési társulat f. évi szeptember hó 5-én, azaz vasárnap reggel 9 órakor a felsővárosi plebania épületében pöbefeizés közgyűlést tart, melyre az elmaradottakat ez uton meghívja az elnökség.

— Beírások a községi elemi iskolákba. Székesfehérvár szab. kir. városi községi elemi iskoláinak I., II., III. és IV. osztályaiba az 1915—16. tanévre a tanulók beírása szept. 1., 2., 3. és 4-én, naponként d. e. 8—12 ig történik. A bel- és távrosi tanköteleseknek a belv. leányiskolánál (a szt. Ferencrendi templommal szemben), a palotavárosi, vízivárosi és felsővárosi tanköteleseknek pedig a régi belv. leányiskolánál (Szent Imre-utca 4. sz.) kell a beírása jelentkezniük. A fölvetel tanulók a beírások befejezése után fognak az egyes iskolákhoz a beférhetőség és szükség szerint beosztani. Az V. és VI. osztályos tanulók beírására iránt később történik intézkedés. Az I. osztályos tanulók anyakönyvi kivonati lapjaikat a beírások napjain a régi belv. leányiskolánál kaphatják meg. Az igazgatóság.

— Megszökött hadifoglyok címen megírtuk, hogy a Füléhez tartozó Fácános pusztáról három orosz hadifogoly megszökött. A híradás téves volt, mert Fácánosról nem szöktek meg, hanem inkább ott fogtak három hadifoglyot. A Fácánoson dolgozó 40 orosz fogolyt minden tekintetben jó dolga van.

— Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök háborus körlevele. *Rakosi* Jenő a következőket írja Prohászka püspök háborus irodalmi működéséről: *Senkitől a jelen világháboru szenvedései közt a vigasztalásnak, a hitnek és reménynek határozottabb, lélekemelőbb szavait nem hallottuk, mint Prohászka püspöktől.* A jeles publicista szavait legfeljebb csak ismételtelhetjük akkor, midőn megyéspüspökünk egy újabb írására hívjuk fel a közönség figyelmét. Az Egyházmegyei könyvnyomda kiadta Prohászka püspök háborus körlevelét; ebben a ragyogó írásművétől megirt szövegében a megyéspüspök annyi vigasztaló, bátorító, megnyugtató gondolatot kelt bennünk, hogy bármennyire telítve van is szívünk a háboru borzalmaival és nyomorúságai, megnyugodva, megvigasztalódva tesszük le a kis füzetet. Azért, akinek a lelke érzi a megnyugvás, a béke hiányát, olvassa el ezt a körlevelet. Az egy ivnyi terjedelmű füzet kapható az Egyházmegyei Könyvnyomdában (Szent István-tér 1.) és a templomi könyvtáráknál. Ar. 10 fillér, tömeges rendelésnél azonban árengedményt ad a kiadó.

— A vetomagszávársra a részlegesen és formálisan kívül a kénmáj is kitűnően alkalmas, fél százelesos kénmájoida is elég erős, de akkor 3—4 óráig kell a vetomágot a csavában hagyni, 1 százelesos kénmájot pedig már pár perc alatt megsemitíti az üszögombák, anélkül, hogy a vetomág csra-képeségének ártana. Tapasztaltak, hogy a kénmáj a varjúkarok ellen is hatásos, mert a varjak a kénmáj szagát nem szenvedhetik el. A kénmáj-kiőlja, tudomásunk szerint, jelenleg 1 korona, tehát az olcsósága is ajánlja.

— Katonatemetések. Angost József 74. közös gyalogos, niederlangenau lakos a harcúterén kapott betegsége következtében elhunyt. Temetése augusztus hó 28-án d. u. 2 órakor lesz a csapatkórház halottasházában.

Sokawa Sandor 24 közös gyalogos, Peczenizyn lakos, a harcúterén kapott betegsége következtében elhunyt. Temetése aug. 27-én d. u. 2 órakor volt a csapatkórház halottasházában.

— Egy arany karperec találtatott a túzóto-örtanya környékén. Igazolt tulajdonosa átvetheti a megyés püspök ur huszárijánál a püspöki palotában.

Szombaton, aug. 28-án

A szezon legjobb detektívfilme:

Dr. BROWN keze

Rendkívül érdekesített detektív-dráma 4 felv. 1550 méter.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

— Beiratások a pécsi püspöki jogakadémián. A Pécsi Püspöki Jogakadémián, a Dunántúl és a Dél-magyarországon ezen egyetlen jogi főiskolájában az 1915—16. tanév I. felére szóló beiratások 1915. évi szeptember hó 1-től szeptember hó 15-ig bezárólag, naponta d. e. 10 órától 12 óráig, az intézet igazgatói helyiségében (Pécs, Király-utca 42. szám alatti) eszközöltetnek. A késelelem igazolása esetén szeptember 16-tól október 19-ig bezárólag utólagos felvételnek van helye. A rendes, illetőleg pót, vagy ismételt vizsgálatok f. é. szeptember hó 9—14-ike között fognak megtartani. A "Veni Sancte"-val egybekötött tanév megnyitása f. év szeptember 15-én lesz. Az előadások 1915. évi szeptember hó 16-án kezdődnek, rendes hallgatóknak azok vétetnek fel, akik vagy teljes főgimnáziumi érettségi vizsgát, vagy főreáliskolai teljes érettségi és ezen felül főgimnáziumi latin nyelvi és irodalmi pótlóérettségi vizsgálatok sikeres letételéről bizonyítványokat tudnak felmutatni. Ily bizonyítványok hiányában csak rendkívüli hallgatóként való felvételnek van helye. Tandíjjai annyiszor két korona fizetendő, ahány heti órára a hallgató beiratkozik. Segénysorsra, de szorgalmas és jó előmenetelű hallgatókat a tanári kar teljes vagy féttandíjmentességben részesít. Ezenkívül fizet a joghallgató az első félévben 6 korona könyvtári díjat és minden félévben 10 koronát az országos tanári nyugdíj javára.

— A vármegye népesedése. Julius hóban a vármegyében házasságot kötött 29 pár. A háború okozta viszonyokat nagyon jellemzi, hogy a házasságok száma rohamosan apad hónapokint, sőt júliusban az egész móri járás területén, amelynek pedig 17 községe van, csupán 1 házasságot kötöttek. Született 204 fiú, 207 leány, összesen 411 gyermek és pedig házasságból 377, házasságon kívül 22, ikerpár 4, holtan 8. Meghalt 244 férfi, 193 nő, összesen 437 egyen és így a halva születők hozzászámításával a hálalozások a születéseket 34-el mulják felül. Az öt járás közül egyedül a váli járásban esett 107 születésre 78 halálzás, míg a többiben a halálzás mindenütt nagyobb volt a születésnél.

— Nem lesz hustalan nap a katonaságnál. A katonai parancsnokság elhatározta, hogy a polgári lakosság részére az illetékes miniszterium elrendelt hetenként két hustalan napot a katonaságnál nem hozza be, még a harc tér nem levő katonákra vonatkozólag sem. Ennek oka az, hogy a hadbizottság nagyobb mennyiségű szárított hust szerzett be, mely hosszabb időre elegendő lesz, a további szükségletéről pedig szintén gondoskodva lesz.

— A legénység felülvizsgálása és ellátása. A rokkantsági nyugdíjjal elbocsátott legénység illetményeinek megszaktítás nélküli való élvezetét több rendelet szabályozta már. A legújabb rendelet szerint ezután ezeknek az illetményei, a felülvizsgálatot követő hónap végéig az a csapatot fogja fizetni, amelyik az illetőt felülvizsgálatra állította. Ha ez nem a saját csapatte volt, akkor a felülvizsgálatra állított csapatot az illető saját csapatte tudósítványval fogja értesíteni. A felülvizsgálatot követő hónap leteltével az illető felülvizsgálatát saját pótteste

fizeti az illetményeket minden hó 1-én előre, egész a nyugállományba helyezést megelőző napig. Ezután folyósítják a rokkantsági nyugdíjat.

— Adományok. Dv. ebádlőben berendezett vöröskereszt kórház számára adakoztak: Schliöf Lajos ószi barack és virág, Vöröskereszt titói állomás szilvalekvár és 28 drb. tojás, Kreuter János egy kosár körte, Udító állomás tejes kukorica, dr. Kárnik Józsefné 3 kg. méz, és 1 üveg cognac, Pálmai Edit 300 drb. cigareta, Bencsik Ignác 30 drb. tojás, Herceg Sándor 6 l. bor, Tarján Gézá 4 kalács, Kovács Istvánné 29 drb. tojás, Udító állomás kompót, Hergoc Sándor dv. vendéglős 70 drb. pogácsa, Bencsik Györgyné 30 drb. tojás dr. Kárnik József 100 drb. cigareta és 120 drb. szivar, Csucs István 1 kg. cukorka Pálmai Jánosné ugorka saláta.

— Aki borjut nyert. A Vöröskereszt népnepélyén egy asszony borjut nyert. Mivel a sorsolás nem volt jelen, a bizottság a borjut előrevetete. A főkapitányság ez uton hívja fel az illető asszonyt, hogy nála jelentkezésk s ügyét elintézik.

— Állatbetegségek a vármegyében. Kápolnásnyéken fellépett a sertésvész, Szabadbattyán és Sukoróközségekben szintén, míg Pátkán a lépfene megszűnt.

— Ha igazán szépét akar látni, nézze meg az Urania remek műsorát.

— Kamarazene. Anya és Marion örvendeznek Helmut első hangversenyének s mig Helmut nagyban készülődik a Beethoven-teremben tartandó kamarazenei, addig anyja Mariannak érdekfeszítő mesét mond el. „Ebben a dobozban vannak, mondotta, életem emlékei. Uj lejt, elmondom neked. Egész kicsi voltam, amikor apám birtoka légett. Apám a langok közt lette halálá, de engem az öreg Dániel szolga megmentett és azzal a fogadalommal, hogy sohasem fog elhagyni, elveszett nagybátyjához az öreg Brose kántorhoz. Azt akarták, hogy kölyvemű unokafivérem, Carlos felesége legyen. Nagy idő mult el és egy fiatal orvossal ismerkedtem meg, akit meg is szerettem. Egy napon boldogságunk összeomlott, mert a fiatal orvos, azt mondogta, hogy vissza k-ll adnom szavamam, mert az orvosi vizsgálat megállapította, hogy betegsége fokozódott s nincs joga arra, hogy magához láncoljon. Én azonban oly nagyon szerettem, hogy a szavát nem adtam vissza és némsokára megkondultak az esküvői harangok. — Fájdalom, mire végére hajlott az év, künn fektült a hideg földben. Ez röviden a kép, mely kibontakozva gyönyörűen van a filmen megjatsva. Ma utóljára kerül színe az Uraniaiban este 7 és 9 órakor. Vasárnap egy napos műsor saját művészi zenekari kísérettel „Úzenet a táborba“.

CSAK 5 kilogrammos csomagokban!

5 kgr. LANTOS kávé 18 KORONA.

5 kgr. Caraeas kávé 20 KORONA.

Amig a készlet tart, kapható: A FIUMEI kávébehozatalnál.

Telefon 250. Barátok épülete.

— A Székesfehérvári Hítel-szövetkezet Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlethelyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdu-u. 6. sz. alatt.

Kréme de laçaine saját nemében páratlan hatású arcbőrzsépitő, finomított készítmény, ezen tejkrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszeri használat után bársony pu, hává teszi, pattanásokat, szepőkemajfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható **Szűcs Róbert** Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

GÉPSZIJ legjobb minőségben kapható **Langraf Gábor és Fia** bórkereskedésben **Jokai-utca 8.** Naponta postai szétküldés. Telefon 100.

FIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:(BARÁTKO EPÜLETE).:

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávényagpörkölte! Telefon 250.

— Jézus élete és tanítása! Irta Pócs Rezső mariáretmeti piébános. A kitűnő munka, amelyet a katolikus családoknak a legmelegebben ajánlunk, 1 koronáért kapható a Népszövetség irodájában (Szent István utca 1 szám alatt.)

SZÍNHÁZ.

Dr. Brown kéze. (Az Apolló új donssága.) Egy félelmetes bandita kalandjai adja vissza ez a hatalmas aranyu mozgófénykép, melynek briliáns szűrsége az első jelenettől az utolsóig izgalmasan nagyserű, vakmerő hajszá, perceről-percere fokozódó fűzdelem, meglepő, fordulatos bonyodalom és izgalmas jelenetek váltakoznak egymásután a filmen. A főszerepet a „Quo Vadis“ ismert Amletto Novellija játssa. E nagyszabású képet fényes kísérő műsor egészíti ki. A helyárak rendesek.

— A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ az összes dohánytözsdekben és a város minden részében az üzletekben is kapható.

APRÓHIRDETÉSEK.

Bárminemű eladásnál és vételnél a legelőszerebb és legolcsóbb az apróhirdetésekből hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendők és a megjelent apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árendemények vannak. Hírszöveg közötti rendezett betűkkel a hirdetés soronként 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölcösöt sértik, vagy bármi okból a sajtótörvénnyel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyilrtéri hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Német kisasszonyomat ajánlom, kit körülményeim változása miatt kell elbocsájtanom. Cim a kiadóhivatalban.

Otthoni mosást és vasalást elfogadok. Cim: Deutsch Józsefné Sarlót-utca 6

Diakok gondos, jó kiszolgálással felvételnek teljes ellátásra. Háltér 4. Héjji ház.

Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton, augusztus hó 27 és 28-án
A saison legszebb filmje
DORRIT WEIXLER
főszereplésével

Rendés helyárak.
Művészi zenekíséret.
Előadás este 7 és 9 órakor.

Üzlet-áthelyezés!

Értesitem a mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy **női kalap-raktáram** Megyeház-tér 17. szám (Vörösmarty-sarok) emeletre helyeztem át.

Nagy választék hölgy- és leányka-kalapokban — gyászkalapok a legutóbbi minták szerint a legrovidebb idő alatt készülnek.

Tisztelettel
Borkovits Berta
divatárusnő.

Gyermek-, női- és férfi-szandalok. Vászón és bőrcipők.

Divatos női bluzok és pongyolák. Komótfűzők és napernyők.

Szalma- és vászonkalapok.

Nagy választékban kaphatók **Kováts Antal** úri-, női-divat kereskedésében.